kad. — Peâle selle wõib põllomees messilinno pudest, kannepi ajast ja linna-wâljalt igga aasto rahha sada, kui willi peaks âppardama.

Isseârranis tulleb weel kartohwlid nimmetada. Kos sedda kallist Jummala annet rohkeste mahha tehhakse, ei seâl wõi ial leiwa nâlg kewwadisel ajal kätte tulla. Kartohwlid on kõige mõnnusam leiwajätk, sellepârrast nõuka maja mehhe kohhus, nipaljo kartohwlid mahha tehha, et aasta otsa perrele toito ja kewwade seemet kûllalte järrele jääb. Et talwel mitmel mehhel kartohwlid ârrakûlmetawad, mâddanema lâhwad ehk muido ukka sawad se tulleb sest, et meie rahwal õiget pâika ei olle, kos kartohwlid wõiksid oida. Kui kolm ehk nelli perremeest kûllas ûhhel nõul wõttaksid kartohwli keldrit ehhitada, siis olleks se pissoke assi, agga jâdaw kasso, mis lastele ning laste lastele pârranduseks jääb. Ka kopas wõib talw otsa kartohwlid piddada, kui agga selle eest murret kandakse, et kopas niiskeks ning rõssiseks ei jâ. Enne kui kartohwlid kopa panned, pead sa mõnne kubbo aggo kopas ârra põlletama, mis lâbbi rõssine eur maast wâlja tõmbab, selle peâle panne kuiwe õlgi pool jalga paksult kopa ûmber ja kartohwlid õigede sisse: ei siis sa kûlm egga mâd-

daneminne kartohwlidel waewa tehha. Kudda kedetud kartohwlist rukki jahhoga seggatud leiba wõib tehha, sedda teadwad meie rahwas kûl; ommetegi wõiks mitmel teadmata olla, et torest kartohwlist nisammo hâsti leiba wõib tehha. — Tored kartohwlid tampitakse ehk riwitakse penest, siis pannakse neid kotti sisse ja ripputakse kotti ûlles, kunni kõik wessi wâlja walgub. Selle peâle puistetakse tores kartohwli pudro kottist leiwa astjasse ja ripputakse paar kammalo tâit rukki jahho peâle. Teisel pâwal, kui taigen appo, sõtkutakse nipaljo rukki jahho sisse, et parrajast paksuks lâhheb, lastakse wâhha kerkida, mis peâle leiba ûlleslûakse ja ahjo kûpsema pannakse. Selwisel tehtud kartohwli leib maitseb nisammo hea kui selge rukki leib ja annab innimesele mõnnusat toito.

Peâks siiski ûhhel aastal sennesugust õnnetust juhtuma, et willi ning kartohwlid ûhhes koos nurja lâhhekssid ja kewwade nâlg kätte tulleks: siis peâb nõuks wõtma liwa-, nõmme- ehk põdra-samblaid, mis meije maal rohkeste kaswawad, leiwa jätkust prukida. Need nimmetud samblad lastakse paar pâwa wee sees, mis kewalt peâle wallatakse, siis kuiwatakse neid pâwa paistel ehk ahjos ja jah-

Tarto- ja WÃƒÂµrroma Kalender 1842, lk. 25